

Nghiên cứu phân lập calophyllolid từ nhựa Mù u (*Calophyllum inophyllum* L.) và đánh giá để thiết lập chất đối chiếu phục vụ kiểm nghiệm dược liệu và thuốc từ dược liệu

Hà Minh Hiền, Lê Ngọc Thùy Dương, Bùi Thị Thu Thảo

Ở Việt nam, cây Mù u còn gọi là hồ đồng, khung tung, khehyong có tên khoa học là *Calophyllum inophyllum* L. *Clusiaceae* từ lâu đã được nhân dân sử dụng nhiều bộ phận khác nhau như: hạt, dầu hạt, nhựa cây, rễ, lá để chữa một số bệnh như: dầu ép từ hạt Mù u dùng chữa ghê, nấm tóc và các bệnh về da nói chung, chữa viêm dây thần kinh trong bệnh cùi, chống nhiễm khuẩn vết thương và bôi trị thấp khớp [1]. Công trình nghiên cứu bước đầu về dầu Mù u của các nhà nghiên cứu Y, Dược (Trường Đại Học Y Dược – Viện Y Dược Học Dân Tộc Thành phố Hồ Chí Minh) đưa ra kết luận dầu Mù u là một thuốc kháng viêm và giảm đau đắp tại chỗ hiệu quả rõ rệt, chỉ định rộng rãi cho cả các vùng viêm tấy có vết thương, vết bỏng (Tổng quan và chuyên khảo ngành Y Dược số 37/1988). Tại Đại học Y Dược Thành phố Hồ Chí Minh, kết quả các công trình nghiên cứu về dầu Mù u của các nhà nghiên cứu ở Khoa Dược do Nguyễn Khắc Quỳnh Cứ chủ trì và của nhóm nghiên cứu ở Bộ môn Chấn thương chỉnh hình Khoa Y do Nguyễn Quang Long làm chủ nhiệm đưa ra kết luận dầu Mù u là một thuốc kháng viêm và giảm đau đắp tại chỗ hiệu quả rõ rệt, chỉ định rộng rãi cho cả các vùng viêm tấy có vết thương, vết bỏng với đặc tính kích thích mọc mô hạt nhanh, tạo một sẹo da mềm mại. Dầu Mù u có tính kháng khuẩn (MIC = 0,4 µg/ml) với các vi khuẩn Gram dương và Gram âm [2].

Tại Việt Nam, Mù U được khai thác bằng cách ép lấy dầu từ hạt. Dầu thô được tinh chế bằng cách loại nhựa. Trữ lượng hàng năm của nhựa và vỏ quả ở khu vực miền Tây Nam bộ khoảng 8-10 tấn.

Năm 2002, Trần Thanh Thảo đã phân lập và xác định cấu trúc của calophyllolid từ hạt cây Mù u [3]. Chất calophyllolid có tác dụng kháng khuẩn trên *Staphylococcus aureus*.

Cây Mù u và các bộ phận khác nhau như: lá, rễ, hạt, vỏ cây...từ lâu đã được nhân dân ta và các nước khác trên thế giới sử dụng làm thuốc trị nhiễm khuẩn, thấp khớp, viêm dây thần kinh, ghê lở, đau dạ dày. Một số nhà sản xuất đã bào chế các chế phẩm thành phần có chứa dầu Mù u như: chế phẩm “Dầu Mù u” của công ty cổ phần dược Minh Hải, thuốc mỡ “Trăn Mù u” của công ty cổ phần dược phẩm Quang Minh, chế phẩm “Dầu Mù

u Inopilo” của Công ty TNHH Thương mại và sản xuất Dược phẩm Bình Minh, chế phẩm “Dầu Mù u SP” của Công ty TNHH Dược phẩm Phương Nam, thuốc mỡ Dầu Mù u K9 của cơ sở sản xuất thuốc Đông dược Cửu Long...

Tuy nhiên, các bộ phận này cũng như các thuốc có thành phần là Mù u như trên chưa có tiêu chuẩn xác định thành phần có hoạt tính do chưa có chất đối chiếu. Do vậy, nhằm nâng cao tiêu chuẩn chất lượng của dược liệu và thuốc từ dược liệu Mù u phù hợp với nguyên tắc, tiêu chuẩn GMP trong đông dược, chúng tôi thực hiện đề tài: **“Nghiên cứu phân lập calophyllolid từ nhựa Mù u và đánh giá để thiết lập chất đối chiếu phục vụ kiểm nghiệm dược liệu và thuốc từ dược liệu”** với các mục tiêu nghiên cứu cụ thể sau:

- Chiết tách và tinh chế calophyllolid từ nhựa Mù u
- Đánh giá calophyllolid thu được để thiết lập chất đối chiếu